

al-Ahnaf ibn Qays

Innehåll

- Hans härstamning
- Hans uppväxt
- al-Ahnafs personlighet
- Erövringen av Khurasan på al-Ahnafs hand

al-Ahnaf ibn Qays var en av **tabi'in**, eftersom han antog islam under Profetens livstid utan att se honom. Trots detta bad Profeten för honom. al-Ahnaf berättar:

”När jag en gång gick runt Ka’ba under Othmans tid, kom en man från Banu Layth och tog min hand och sade: ’Ska jag inte ge dig ett glädjebud?’ Jag sade: ’Jo.’ Han sade: ’Minns du när Guds Sändebud skickade mig till din stam Banu Sa’d? Jag erbjöd dem islam och kallade dem till det. Då sade du: *Han kallar er till gott, och allt gott är gott.* Detta nådde Guds Sändebud, och han sade: *O Gud, förlåt al-Ahnaf.*’ al-Ahnaf sade: ’Detta är den handling jag sätter störst hopp till.’”

Hans härstamning

- **Namn:** al-Ḍahhak ibn Qays ibn Mu‘awiya ibn Husayn ibn Obada. Lärda är eniga om att hans namn var al-Ḍahhak ibn Qays, och att han kallades *al-Ahnaf* på grund av en snedhet i hans fötter (hanaf), dvs. lutning och böjning.
- **Stam:** Banu Tamim
- **Mor:** Habba bint ‘Amr ibn Qurt ibn Tha‘laba, från Banu Sa‘d ibn Qays ibn ‘Aylan
- **Kunya:** Abu Bahr

Hans uppväxt

al-Ahnaf ibn Qays föddes i Basra tjugo år före hijra. Han hade en snedhet i benen, men var ändå sin stam Banu Tamims ledare och mycket intelligent. Hans far dog när han var liten, och han växte upp hos sin mors familj under vårdnad av sina farbröder Sa‘sa‘a och al-Mutashammis. al-Mutashammis var en av dem som anslöt sig till Sajjah under riddah-perioden. Hans morbror al-Akhtal ibn ‘Amr var en av de mest berömda arabiska krigarna, och al-Ahnaf brukade säga: ”Den som har en morbror som min morbror...”

Trots att al-Ahnaf antog islam under Profetens livstid såg han honom aldrig. Han kom till Medina under Omar ibn al-Khattabs kalifat.

al-Ahnafs personlighet

al-Ahnaf var sinnebilden för tålamod och mildhet. Araberna brukade säga:

”I tålamod som al-Ahnaf, och i skarpsinne som Iyas.”

Han sade själv:

”Ni förvånas över mitt tålamod och min karaktär, men detta är något jag lärde mig av min farbror Sa‘sa‘a ibn Mu‘awiya. Jag klagade en gång över magsmärtor, och han tystade mig och sade: ’Klagar du över det som drabbat dig inför människor? Människor är två sorter: en vän som blir bedrövd, eller en fiende som gläds. Klagar du, så klaga inför den som prövade dig. Min son, i tjugo år har jag inte sett med detta öga varken slätt

eller berg, och jag har inte klagat på det inför min hustru eller någon annan.”

Han var också mycket intelligent och hade ett balanserat omdöme. Omar ibn al-Khattab sade om honom:

”Har ni inte förmåga att vara som denne? Vid Gud, detta är en sann ledare.”

al-Ahnaf var mycket from, fastande och bedjande. När man sade till honom: ”Du är en gammal man, och fastan försvagar dig”, svarade han:

”Jag förbereder mig för en lång resa. Att uthärda lydnad mot Gud är lättare än att uthärda Hans straff.”

Omar fruktade att muslimernas armé skulle tränga för långt in i Persien, men al-Ahnaf rådde honom att det var nödvändigt att fortsätta tills Yazdagird var undanröjd, så att muslimerna kunde vara trygga vid sina gränser. Hans råd visade sig korrekt. Perserna samlade sig och gjorde uppror, och när Omar följde al-Ahnafs råd erövrade muslimerna Persien och störtade det sasanidiska riket.

Muslimerna fortsatte att erövra stad efter stad: al-Ahwaz, Nihawand, Hamadhan, Isfahan, Kirman, Sijistan, Tabaristan, Makran och Azerbajdzjan. Den sista stora etappen var erövringen av **Khurasan år 22 H**, ledd av hjälten al-Ahnaf ibn Qays.

Erövringen av Khurasan på al-Ahnafs hand

al-Ahnaf var en av de främsta befälhavarna i Persiens erövring. Han var den som tog **al-Hurmuzan** till fånga i Tustar efter erövringen av al-Ahwaz och förde honom till Omar i Medina. Han spelade också en avgörande roll i erövringen av Marw al-Rudh och Khurasan, persernas sista fäste.

Yazdagird, Persiens kung, hade tagit tronen efter att muslimerna erövat Irak. Han flydde från stad till stad. Efter att muslimerna erövat Rayy flydde han till Khurasan och bosatte sig i Marw. Därför marscherade al-Ahnaf mot Khurasan år 22 H.

Han erövrade **Balkh**, sedan **Marw al-Shahijan**, vars invånare han besegrade. Yazdagird flydde till **Marw al-Rudh**. al-Ahnaf följde efter och erövrade även den staden, och Yazdagird flydde vidare till Balkh.

Först anlände förstärkningar från Kufa till Balkh och stred mot Yazdagird innan al-Ahnaf kom fram. De besegrade honom och erövrade staden. al-Ahnaf skickade bud till kalifen om segern, och kalifen befallde honom att inte korsa floden.

Yazdagird fann ingen annan utväg än att söka hjälp hos Kinas kejsare, Sogdiens kung och turkarnas khagan. När de skickade förstärkningar korsade Yazdagird floden med sina trupper och slog läger i Balkh, sedan marscherade han mot Marw al-Rudh där al-Ahnaf befann sig.

al-Ahnaf samlade **20 000 soldater** och marscherade mot perserna. Han placerade berget bakom sig och floden mellan sig och perserna och turkarna. Striderna pågick i flera dagar utan avgörande seger. Till slut gav turkarna upp när de insåg att muslimerna inte kunde besegras.

Yazdagird flydde till turkarnas områden och levde där resten av sitt liv. Muslimerna erövrade Khurasan och slöt fred med dess invånare mot jizya.

Källor

- al-Baladhuri: *Futuh al-Buldan*
- al-Tabari: *Tarikh al-Tabari*
- Ibn al-Athir: *al-Kamil fi al-Tarikh*
- al-Dhahabi: *Siyar A'lam al-Nubala'*
- Islamweb: al-Ahnaf ibn Qays
- Qissat al-Islam: al-Ahnaf ibn Qays